

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1935 kl. 1 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående inrättande av statslotteri.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 393, har herr *Wallén m. fl.* anhållit, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om slutförande av den år 1920 begärda utredningen om statslotteri samt om framläggande av det förslag till dylikt lotteri, vartill utredningen kunde giva anledning.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet skall här nedan lämna en kortfattad redogörelse för riksdagens behandling under de senaste åren av denna fråga, som sedan mycket lång tid tillbaka varit föremål för upprepade framställningar.

Sedan riksdagen år 1920 beslutit anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes skyndsamt låta verkställa utredning rörande inrättandet av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under svenska statens kontroll ställt penninglotteri samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning, uppdrog chefen för handelsdepartementet år 1920 åt professor C. V. L. Charlier att såsom sakkunnig till en början verkställa undersökning angående förekomsten i främmande länder av statliga penninglotterier, dessas organisation och omfattning samt de erfarenheter, som vunnits beträffande desamma, ävensom utarbета plan för utredningsarbetets fortsatta bedrivande. Dylikt betänkande avgavs den 10 mars 1922 och var huvudsakligen, för att icke säga enbart, inriktat på att utreda organisationen av utländska lotterier.

Några ytterligare åtgärder torde denna utredning tills vidare icke hava föranlett.

I anledning av en vid 1931 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 48 av herr Bergström i Hälsingborg) anfördes av kammarens femte tillfälliga utskott i sitt utlåtande (nr 4) bl. a. följande: Förlusten för landet på grund av spel på utländska lotterier torde kunna sägas hava nedgått, såväl genom emitterandet av premieobligationslån som på grund av i övrigt ökade spelmöjligheter inom landet. Men även under förutsättning att nämnda förlust genom inträffade förhållanden nedbringats, vore den förlust, som uti ifrågasvarande hänseende drabbade landet, alltså mycket stor. Toge man sikte på att vinna rättelse i det missförhållande, som består i penningutförsel till utländska lotterier och som ej lär kunna effektivt förhindras genom lagstift-

ningsåtgärder, torde det bästa sättet att vinna ändring härutinnan vara inrättandet inom landet av ett med de utländska konkurrenskraftigt penninglotteri.

I riksdagsskrivelserna i ämnet funnes helt naturligt icke närmare detaljer om det tilltänkta statslotteriet, men utan tvivel torde riksdagens avsikt varit att ett statsorgan skulle handhava detsamma och att lotteriet framförallt borde äga så stark konkurrenskraft i förhållande till de utländska klasslotterierna, att det svenska spelet på sistberörda lotterier i största möjliga grad skulle upphöra och komma ett svenskt statslotteri till godo.

Vidare erinrade utskottet år 1931 om att i vissa avseenden åtgärder visserligen vidtagits i av riksdagen avsett syfte, såväl av Kungl. Maj:t som av riksgäldsfullmäktige. Utskottet erinrade i senare fallet om premieobligationslotterierna med deras ökade möjligheter att inom landet tillfredsställa förefintlig spellust samt att bidra till allmänna sparande. I förra fallet åter borde framhållas införandet av totalisatorspelet samt 1922 års utredning i lotteri-frågan. Denna utredning kunde dock knappast göra anspråk på att innehålla tillräckligt material för bedömandet av själva huvudfrågan, inrättandet av ett statslotteri, i den omfattning, riksdagen torde hava avsett. Från Kungl. Maj:ts sida hade riksdagen ej heller under tiden från fattandet av 1920 års beslut mottagit några förslag till lösning av förevarande spörsmål. Riksdagens hemställan måste alltså anses vara i avsevärda delar obesvarad.

Utskottet hemställde därjämte, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att av riksdagen framställning gjordes till Kungl. Maj:t om slutförande snarast möjligt av den av riksdagen tidigare begärda utredningen rörande ett under svenska statens kontroll ställt penninglotteri och om framläggande för riksdagen av de förslag, som denna utredning kunde föranleda.

Andra kammaren beslöt i enlighet med utskottets förslag skrivelse till Kungl. Maj:t under det att första kammaren med så ringa majoritet som 61 mot 58 avslog begäran om dylik utredning.

Jämväl vid 1933 års riksdag förelågo motioner i ämnet (I: 21 och II: 26). Vederbörande tillfälliga utskott i båda kamrarna avstyrkte motionerna. Reservationer avgavs i båda utskotten. Första kammaren avslog men andra kammaren biföll den begärda utredningen. Frågan var alltså även denna gång fallen.

Vid 1934 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion (nr 484 av herrar Wallén och Nyblom) i frågan.

Andra kammarens femte tillfälliga utskott avstyrkte då motionen i utlåtande nr 2 (efter lottning), men i reservation till utlåtandet anfördes i huvudsak följande: Även om det kunde ifrågasättas, huruvida en omändring av nuvarande halvofficiella penninglotteri genom förstatligande skulle bli billigare i drift eller giva staten ökade inkomster, och utan att vilja avhända Kungl. Maj:t möjlighet att efter prövning i varje särskilt fall kunna tillgodose be-

hjärtansvärda behov av ideell, kulturell eller annan samhällsnyttig art, finge erkännas att med enbart hittills vidtagna åtgärder på lotteriväsendets område allt ej vore välbeställt eller slutgiltigt ordnat. Alltjämt förefunnnes missförhållanden, som det gällde finna framkomliga vägar för att undanröja. Kapitalflykten från landet genom spel på utländska lotterier, de summor, som årligen offras på olika slag av lotterier, syntes motivera en utredning om lotteriväsendets ordnande efter för våra nuvarande förhållanden mera lämpade grunder. Härvid torde såväl restriktiva åtgärder som även omläggning av nuvarande lotteriverksamhet samt behovet av en bättre anpassad lotterilagstiftning böra komma under omprövning, ävensom i vad mån riksdagen borde hava inflytande beträffande lotterimedlens användning.

Enär på framställning av riksdagen utredning om lotteriväsendet påbörjats men ej fullföljts och då den i ämnet väckta motionen anknöte till nämnda utredning, hemställdes, att andra kammaren måtte bifalla den då till behandling föreliggande motionen.

Andra kammaren biföll reservationen, under det att första kammaren intog annan ståndpunkt, varigenom förslaget om riksdagsskrivelse förföll.

Utskottet kan i huvudsak ansluta sig till de synpunkter, som lågo till grund för andra kammarens år 1934 fattade beslut, för ett återupptagande av den år 1920 anbefallda utredningen. *Utskottet.*

Dessutom vill utskottet i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att en såvitt möjligt enhetlig budgetbehandling förekommer i fråga om de ändamål, som med lotterimedel främjas och som kunna anses vara förtjänta av bidrag från det allmännas sida.

Vid utformningen av plan för ett eventuellt statligt lotteriföretag böra undersökas alla utvägar för att giva detsamma så stor smidighet och konkurrenskraft att det med framgång kan upptaga tävlan med motsvarande utländska företag, på vilka svenska lottköpare lägga ned avsevärda penningbelopp.

Vidare anser utskottet önskvärt, att en undersökning jämväl göres beträffande de övriga möjligheter, vilka kunna stå till buds för hindrande av den nu pågående kapitalflykten ur landet till följd av spel på utländska lotteri- eller tippningsföretag.

Under återopande av vad utskottet här ovan anfört ifråga om de synpunkter, som lågo till grund för andra kammarens vid 1934 års riksdag fattade beslut samt vad utskottet härutöver ytterligare anfört, får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om slutförande av den år 1920 begärda utredningen om statslotteri samt om framläggande av

det förslag till dylikt lotteri, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 8 februari 1935.

På utskottets vägnar:

OTTO WALLÉN.

Närvarande: Herrar Wallén, Arnemark, Fält, Johansson i Djursnäs, Petersson i Gärestad, Englund*, Nilsson i Steneberg, Gustafson i Dädesjö, Hansson i Rubbestad och Lundbom.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Nilsson* i Steneberg.